

Verslag “Het nachtleven in de spotlight” 13 augustus 2022, Nachtvinders en Sterren, IVN de Steilrand

13 augustus is niet een willekeurig gekozen datum, maar het was eind 2021 al bekend dat er rond 12 augustus 2022 de vallende sterrenregen van de Perseïden zichtbaar zouden zijn.

Na maandenlange voorbereiding, overleg en PR is het dan nu zover dat we als **IVN de Steilrand** het Nachtleven zichtbaar kunnen maken voor groter publiek.

Het is warm weer en droog, goede omstandigheden om nachtvinders te lokken en sterren te kijken.

We zullen om 21.00 uur van start gaan in Mariahoef in Belfeld.

Mariahoef is een uitspanning aan de rand van de Steilrand. Mariahoef, van oudsher een Ontginningsboerderij. De Mariahoef aan de Broekstraat werd in 1928 gebouwd in een traditionele stijl. Het is een langgevelboerderij met een frontgevel en een linkerzijgevel in zwart-wit geglazuurde baksteen. Ook de naam Mariahoef in de topgevel is uitgevoerd in geglazuurde baksteen. In 2002 werd de Mariahoef verbouwd tot een horecagelegenheid.

Bij de ingang van Mariahoef staat de banner klaar en de IVN vlag hangt uit, zodat onze gasten ons ook weten te vinden.

Rond 20.45 uur komen de eerste deelnemers het terras op, een beetje afwachtend van wat er allemaal staat te gebeuren.

We zorgen dat rond 21.00 uur de deelnemers in het zaaltje van Mariahoef zitten en gaan van start met een power point presentatie:

Natuurlijk eerst even aandacht voor waar de IVN voor staat:

IVN De Steilrand is in 1974 opgericht, het werkgebied strekt zich uit tussen Maas en Duitse grens, van Beesel tot Venlo. De spoorlijn Venlo-Duitsland vormt de noordelijke gebiedsgrens.

Het speerpunt is nog steeds natuureducatie en het belang van milieu, landschap en natuur in de eigen leefomgeving. IVN natuureducatie laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk de natuur is. Dat doen we met natuuractiviteiten, cursussen, projecten en campagnes. Zelf leren en doen staat altijd centraal: → vandaar de volgende werkgroepen:

- Vogelwerkgroep
- Plantenwerkgroep
- Zoogdierenwerkgroep
- Scholenwerkgroep
- Insectenwerkgroep

Wat gaan we vanavond verder doen om het nachtleven “zichtbaar” te maken?

Het nachtvlinderdeel wordt verzorgd door Henny Boonen van de insecten/nachtvlindergroep.

Wat is het verschil met dagvlinders? Op de eerste plaats de verschillen in aantal. Van dagvlinders zijn er nog 53 soorten, de nachtvlinders rond de 2200 soorten. We noemen ze ook wel motten. De levenscyclus van de vlinders is voor zowel dag-als nachtvlinders hetzelfde: **de eitjes**, die afgezet worden op planten/bomen. **De rups**, die van heel klein verder groeit en circa 5x vervelt.

De pop die op een beschut plekje wacht op het geschikte moment om uit te komen en uiteindelijk de **vlinder** als volwassen insect. **De vlinder** is een belangrijke schakel in de natuur. **Evenals de nachtvlinders**, die zorgen voor de bestuiving van de nachtbloeiende planten zoals de kamperfoelie.

Om te bepalen welke nachtvlinders er aanwezig zijn, kunnen meerdere methodieken gebruikt worden. Vanavond gaan we gebruik maken van:

- Een mengsel van stroop, suiker en alcohol. Het zgn. "smeren", op bomen waardoor nachtvlinders op de geur afkomen en zich tegoed doen aan het smeersel. Ze kunnen dan goed bestudeerd worden.
- Vangen met licht, door gebruik te maken van een vlinderval of vanglaken. Door het sterke licht van de lamp raken ze gedesoriënteerd, en strijken neer op het laken of in de vlinderval. Dan kunnen ze gefotografeerd en op naam gebracht worden.

Het Sterrendeel wordt verzorgd door Ben Dambacher

Ben laat ons zien wat er s 'nachts aan de hemel te ontdekken is.

Er staan duizenden sterren die miljoenen kilometers van de aarde verwijderd zijn. De helderste ster is Sirius die zich 8.6 lichtjaren van ons verwijderd is.

In ons zonnestelsel bevinden zich 8 planeten: Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus. De planeten draaien allemaal, net als de Aarde, in een eigen baan om de zon en zijn (een gedeelte van het jaar) te zien aan de hemel. In augustus 2022 zijn het de planeten Jupiter, Saturnus en Mars. Hoewel de planeten op grote sterren lijken, stralen ze zelf geen licht uit, ze weerkaatsen het zonlicht dat op hen valt.

Sterrenregens, ook wel vallende sterren of meteoren ontstaan als de aarde door een wolk van stof en gruis beweegt. De meteoren ontstaan in de atmosfeer op 80-129km hoogte, als kleine stukjes stof en gruis vanuit het heelal in de aardatmosfeer terecht komen. Het binnendringen in de atmosfeer, gebeurt met hoge snelheid, het stof wordt sterk verhit en gaat smelten. Uiteindelijk verdampt het gruis voordat het de aarde kan bereiken. Het oplichtende spoor aan de hemel dat men ziet zijn moleculen uit de atmosfeer en van de meteoroïde die door de hitte uit elkaar geslagen wordt. Bij deze laatste stap wordt het licht dat wij zien geproduceerd.

Meteoorzwermen, zijn stofwolken waarde aarde elk jaar rond dezelfde tijd doorheen beweegt. Het punt waaruit deze meteoren lijken te komen heet de Radiant. Een

meteorenzwerm is meestal vernoemd naar het sterrenbeeld waarin deze radiant (dichtbij) ligt. De sterrenregen die altijd in augustus te zien is, heet daarom de Perseïden.

Grietje Lenstra verzorgt voor ons de informatie over de Vleermuizen

Vleermuizen (chiroptera) zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen. Wereldwijd leven circa 1000 verschillende soorten vleermuizen, waarvan 18 in Nederland. Vleermuizen komen overal in Nederland voor, maar afhankelijk van de soort zijn ze specifiek te vinden in bijv. gebouwen, bos, of grotten. Er worden tegenwoordig bewust specifieke verblijfplaatsen voor vleermuizen gecreëerd.

Het zijn insecteneters, favoriet zijn nachtvlinders, maar ook kevers en spinnen. Ze moeten per nacht 25-30% van hun lichaamsgewicht aan insecten eten. Dat zijn meer dan 100 insecten per nacht, afhankelijk van hun grootte.

Vleermuizen kunnen slecht zien, maar horen des te beter. Voor het vinden van voedsel, zenden ze geluiden uit. Als het geluid op een voorwerp of insect valt, dan kaatst het geluid terug. De vleermuis weet dan waar de prooi zich bevindt en zet vliegensvlug de achtervolging in.

Het geluid dat vleermuizen uitzenden is zo hoog dat wij als mensen dit niet kunnen horen. Met behulp van een bat detector kunnen deze geluiden opgevangen worden en omgezet naar geluiden die wij mensen wel kunnen horen. Elke vleermuisensoort maakt een eigen geluid. Welke soorten gaan we in deze regio horen?

Na de uitleg via Power Point, zijn we nu zover dat we op stap kunnen gaan.

Voor vertrek worden de zaklampen afgedekt met rood cellofaan om te voorkomen dat we door het felle licht verblind worden, waardoor we geen goede observatie kunnen doen.

Er worden groepen samengesteld van rond de 8-10 mensen die steeds met een tussenpose van 10 minuten gaan starten. Elke groep wordt meegenomen door een gids die de groep meeneemt in het donkere bospad bij Mariahoef.

De wandeling gaat ongeveer een uur duren.

Als we het pad inlopen worden we **door de gids gewezen op het smeersel op de bomen**, waarop zich o.a. het Karmozijnrode weeskind, een grote prachtnachtvlinder bevindt. De camera's komen in actie en er worden de nodige foto's gemaakt. Ook diverse kleinere soorten doen zich te goed aan de lokstoffen. Er zijn diverse bomen bewerkt met smeersel en overal treffen we wel nachtvlinders aan. Er gaat een wereld open voor diverse deelnemers.

Verderop in het pad in het donker probeert Grietje met haar batdetector vleermuizen te traceren, geluiden die duidelijk maken welke vleermuizen in de buurt zijn. Grietje had gehoopt op meer, maar vanavond laten alleen de dwergvleermuizen zich zien/horen. Even goed zijn de deelnemers gefascineerd door de geluidjes.

Op het einde van het pad bij een open plek, komen we uit bij de felle lamp en het grote witte laken. Daarop zijn diverse nachtvlinders neergestreken. **Henny en**

Lars vertellen wat er zoal te zien is. Gedesoriënteerd door het felle licht, strijken de vlinders neer op het laken. We zien o.a. de Dennenpijlstaart, het Weeskind, oranje wortelboorder, peper-en zoutvlinder, Spaanse vlag en ook de welbekende Buxusmot is een nachtvlinder. Ook nu zijn er weer diverse hoornaars die op het laken neerstrijken, evenals diverse kleine vlindertjes die we in de Volksmond motten noemen.

Dan mogen we links een wandelingetje over het pad maken en komen in het bos uit bij “de proeverij” waar Karel en Jack ons verwelkomen. Hier mogen we in het donker diverse etenswaren proeven om puur alleen op smaak waar te nemen wat we eten. Het kostte soms toch even moeite om te ontdekken dat we stukjes Paprika, dadel, enz. aan het eten waren, een leuke ervaring.

Terug naar het pad om vervolgens uit te komen **bij Ben Dambacher, die midden in de wei achter Mariahoef met zijn grote telescoop staat.** Ben geeft hier in het veld de uitleg over wat hij ons in de Power Point al heeft verteld. De ring om Uranus, de Perseïden, de vallende sterren die eigenlijk ruimtepuin zijn, maar in deze tijd zichtbaar zijn. Hij geeft uitleg over de stand van de sterren, de dierenriem etc. De omstandigheden bleken niet optimaal aldus Ben, heldere maan en laat donker. Maar al met al mocht dit de pret niet drukken, er viel genoeg te observeren en ook hier werd weer een fascinerende wereld zichtbaar.

Al met al mochten we rond de 50 deelnemers ontvangen. Er werd veel waardering uitgesproken, het was duidelijk dat mensen genoten hadden en zeiden veel geleerd te hebben. Ook verbazing toen mensen hoorden dat het de 1^e keer was dat we deze avond op deze manier organiseerden. Ze waren vol lof en hopen dat deze avond een vervolg mag krijgen.

Het was nog steeds een heerlijke temperatuur, en onder het genot van een drankje werd tevreden nagenoten en de avond afgerond.

Voor verslag Tiny Sterenberg